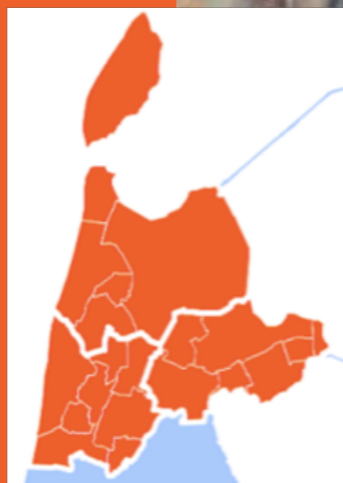

Een inleiding in de

JEUGDZORG PLUS

JeugdzorgPlus in de regio
Noord-Holland-Noord
Mei 2021

JEUGDZORGPLUS

in Noord-Holland-Noord

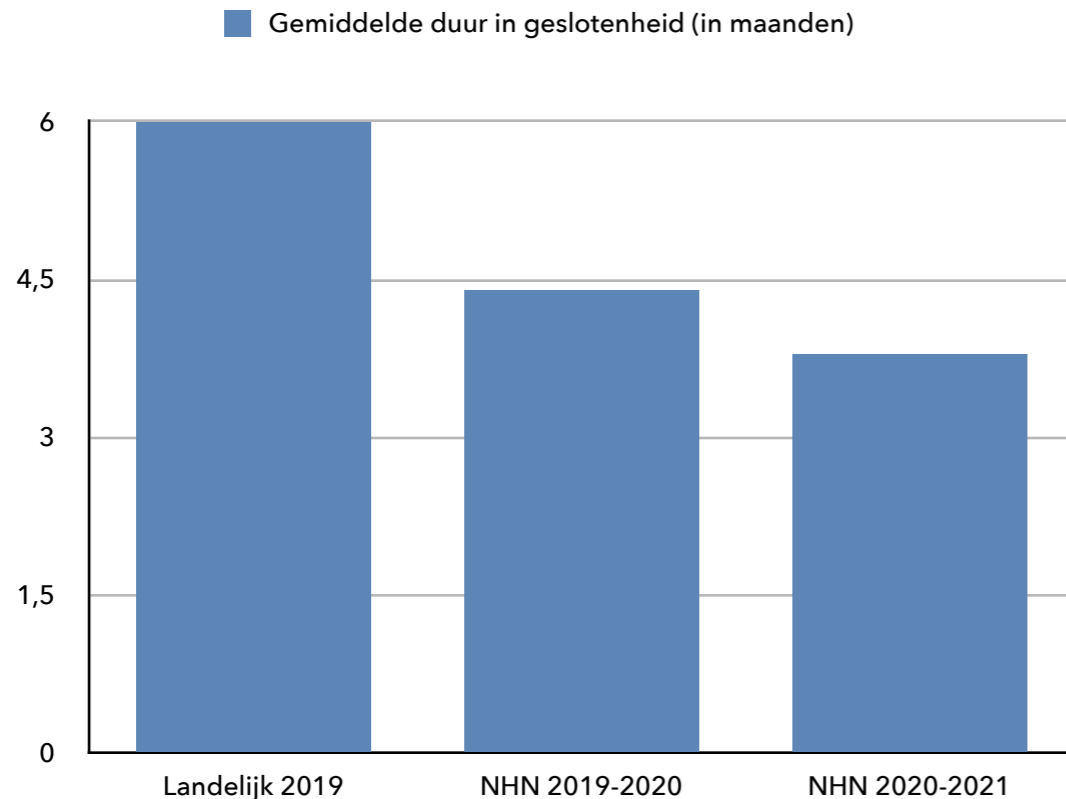
- Vormen van JeugdzorgPlus
- Wetgeving
- De jeugdrechtsketen
- Kleinschaligheid / thuis nabij
- Intern leefklimaat
- Veiligheid
- Onderwijs in JeugdzorgPlus
- Kwaliteit
- Governance
- Financiën
- Verwerving JeugdzorgPlus

JeugdzorgPlus: wat is het nou eigenlijk precies? Hoe werkt de financiering? Wie bewaakt de kwaliteit? Hoe wordt het onderwijs in JeugdzorgPlus georganiseerd? Allerlei vragen waarop u in dit document de antwoorden krijgt.

Huidige stand van zaken

Er is in de regio Noord-Holland-Noord (die wordt gevormd door de regio's West-Friesland, Kop Noord-Holland en Alkmaar) momenteel één contract JeugdzorgPlus: met jeugdhulpaanbieder Horizon. Dit contract is op 4 februari 2019 van start gegaan en eindigt op 3 februari 2023. Onder dit contract vallen de onderstaande locaties en specialismen:

- Antonius (Bakkum) - Behandeling vanuit de methodiek JouwZorg.
- Hestia (Rotterdam) - Voor meiden die slachtoffer zijn van mensenhandel/loverboys/eerwraak.
- Anker (Harreveld - 1. Voor jeugdigen met Ernstige Seksuele Problematiek. 2. Bijzondere Zorg Afdeling voor jeugdigen met ontwikkelingsachterstanden. 3. Voor jeugdigen met een hoog forensisch profiel. 4. Zeer intensieve zorg voor jeugdigen; vaak met psychiatrische problematiek, gedragsproblematiek en groepsongeschiktheid.
- Bergse Bos (Rotterdam) - Voor jeugdigen jonger dan 12 jaar.

Antonius

De locatie Antonius is de hoofdlocatie voor de NHN gemeenten. Zie ook horizon.eu/locaties/antonius. Er zijn twee gesloten groepen: de Witte Den en Lariks. De groepsgrootte varieert, maar is maximaal acht jeugdigen per groep. Er is ook een open groep JouwzorgPlus: de Zilverspar. Daar is de bezetting vier tot vijf jongeren.

Daarnaast zijn er op Antonius drie studio's en een appartement waar een heel gezin opgenomen kan worden.

Het basisteam rondom een jongere bestaat uit pedagogische medewerkers, ambulante gezinscoaches en

docenten. Daarnaast is de trajectbegeleider, gedragswetenschapper en het afdelingshoofd dagelijks bezig met het traject van de jongere. Een onderdeel van de behandeling is de inzet van vaste externe ervaringsdeskundigen en rolmodellen (bijvoorbeeld topsporters). Zij zijn wekelijks aanwezig.

Het onderwijs op Antonius wordt verzorgd door Spinaker, van schoolbestuur Ronduit. Het streven is dat jeugdigen onderwijs kunnen volgen op alle niveaus. Jongeren kunnen ook in geslotenheid stage lopen.

Jongeren hebben een dagprogramma waarin hun behandeling wordt gecombineerd met onderwijs en dagbesteding. Zij volgen lessen Nederlands, rekenen/wiskunde en Engels. Daarnaast krijgen ze een leergebied-overstijgend aanbod zoals wereldoriëntatie, sport, koken en een sectoraanbod (techniek & groen, zorg & welzijn, economie en consumptieve technieken).

Cijfers

In NHN kwamen in de periode 2019-2020 60 jongeren in JeugdzorgPlus. In de periode 2020-2021 waren dit 52 jongeren. De kosten in 2019-2020 waren €3.466.389 versus €3.786.510 in de periode 2020-2021.

	2019-2020	2020-2021
Texel	0	0
Den Helder	7	6
Hollands Kroon	3	4
Schagen	5	1
Hoorn	2	6
Stede Broec	0	0
Enkhuizen	0	1
Drechterland	0	1
Koggenland	0	1
Opmeer	2	2
Medemblik	3	4
Alkmaar	4	5
Bergen	1	0
Castricum	20	10
Heerhugowaard	8	6
Heiloo	0	1
Langedijk	4	2
Uitgeest	1	2
	60	52

Aantal NHN-jeugdigen in JeugdzorgPlus, per gemeente

Vormen van JeugdzorgPlus

Sommige jongeren hebben zulke ernstige opgroei- of opvoedproblemen dat het nodig is om hen in een afgesloten omgeving hulp te bieden. Zo wordt voorkomen dat de jongere zich aan de behandeling kan onttrekken of dat anderen de zorg in de weg staan. De vraag is in hoeverre deze doelen alleen bereikt worden in geslotenheid en welke combinaties van ambulante of open jeugdhulp passend en aanvullend zijn. Bij de organisatie van JeugdzorgPlus zijn veel partners betrokken zoals de jongeren zelf, de ouders, JIM's (Jouw Ingebrachte Mentor), zorgaanbieders, onderwijs, rechters, jeugdrechtsadvocaten en gecertificeerde instellingen.

In de Jeugdwet lezen we over de mogelijkheid om een jongere in een 'gesloten accommodatie' op te nemen om de ontwikkeling naar volwassenheid te bevorderen. In het land zien we dat onderzocht wordt hoe 'geslotenheid' op een minder repressieve manier vorm gegeven kan worden om hetzelfde doel te bereiken. Zo kun je de JeugdzorgPlus-varianten op een schaal plaatsen van zoveel mogelijk ambulant, naar: lichte JeugdzorgPlus, naar: open/gesloten JeugdzorgPlus, naar: zeer gesloten JeugdzorgPlus.

In de ene regio vormt de JeugdzorgPlus een strategische interventie in een ambulante traject. Een gesloten plaatsing van zes weken gaat altijd gepaard met intensieve ambulante therapie en maandenlange nazorg voor jongere en het gezin. In een andere regio vindt de gehele behandeling plaats in een gesloten setting en wordt van daaruit gewerkt aan een toekomstperspectief.

Afhankelijk van de JeugdzorgPlus-variant vindt behandeling en ondersteuning plaats in het gesloten verblijf, een gezinsbehandeling-locatie, thuis, op school en eventueel op andere plekken passend bij de behoefte. Nadat de rechter een machtiging gesloten jeugdzorg heeft afgegeven, wordt de jongere opgenomen in het gesloten verblijf. Het is dan afhankelijk van de situatie van de jongere en de aanbieder hoe de vervolghulp wordt georganiseerd.

Het doel is uiteindelijk om jongeren op een goede manier te begeleiden naar volwassenheid. Een periode van geslotenheid dient om de jongere te stabiliseren. Alleen voor elke jongere pakt dat anders uit. Waar de ene jongere baat heeft bij meer één op één contact in een vorm van (open) kleinschaligheid en/of met ambulante ondersteuning, heeft een ander het nodig om een langere

periode gesloten te verblijven. Het doel is om de JeugdzorgPlus zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de behoefte van jongeren. In deze zoektocht zien we een beweging naar meer ambulantisering en kleinschaligheid in zorg.

Wetgeving

JeugdzorgPlus is voor jeugdigen die zonder behandeling een gevaar vormen voor zichzelf of hun omgeving. Een kinderrechter beslist of een jongere JeugdzorgPlus nodig heeft. Het is dus een zogenaamde 'maatregel' die kan worden opgelegd tegen de wil van de jeugdige na zorgvuldige toetsing door de rechter. Het is de taak van de gemeente om JeugdzorgPlus beschikbaar te stellen aan jeugdigen.

De betrokken partijen zijn op de eerste plaats de jeugdige (en zijn/haar ouders/verzorgers), maar ook de gemeente, de JeugdzorgPlus-aanbieder, de advocaten van de jeugdigen, de rechtbank, de gecertificeerde instelling en de Raad voor de Kinderbescherming. Daarnaast spelen de Inspectie voor Gezondheid en Jeugd en de Inspectie Onderwijs een rol, omdat die toezicht houden op de kwaliteit van de geboden zorg.

Vooropgesteld is dat het voor jeugdigen vaak zeer vervelend is om op last van de rechter verwezen te worden naar een JeugdzorgPlus-instelling. Dat betekent dat pas besloten wordt tot het nemen van deze maatregel nadat de jongere, zijn/haar advocaat en de ouders door de rechter zijn gehoord. De Raad voor de Kinderbescherming heeft hierbij vooral een adviserende rol. Gelukkig slagen gemeenten er steeds beter in om deze zorg door middel van een passend preventie-aanbod te voorkomen.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van JeugdzorgPlus ligt zoals gezegd bij de gemeente. De gemeente kan JeugdzorgPlus inkopen bij een daartoe gecertificeerde JeugdzorgPlus-aanbieder. Zij stelt voorwaarden op waar de JeugdzorgPlus-aanbieder aan moet voldoen om de zorg aan de jeugdigen te mogen

leveren. Het is de verantwoordelijkheid van de aanbieder om te zorgen dat datgene wat zij de jeugdige aanbiedt rechtmatig en passend is. De gemeente ziet hierop toe, zowel voor als tijdens de contractperiode. De gemeente heeft hier een 'regierol' en moet ervoor zorgen dat er goede afspraken gemaakt worden over de uitvoering van de JeugdzorgPlus, met de aanbieder en de betrokken partijen. De Inspectie Gezondheid en Jeugd en de inspectie Onderwijs zien toe op de kwaliteit van de JeugdzorgPlus (de jeugdhulp zelf) en het onderwijs dat de jeugdige op de locatie krijgt.

De jeugdrechtsketen

Onder de jeugdrechtsketen verstaan wij: de Raad voor de Kinderbescherming, de gecertificeerde instelling (GI), de rechtbank en de jeugdrechtsadvocaten. De jeugdrechtsketen is betrokken bij het plaatsen van jeugdigen en gedurende de plaatsing van een jeugdige in JeugdzorgPlus. Meestal volgt een machtiging uithuisplaatsing na een maatregel van de rechtbank waarin een jeugdige onder toezicht of voogdij wordt gesteld.

Het verzoek om ondertoezichtstelling of voogdij wordt bij de rechtbank ingediend door de Raad voor de Kinderbescherming.

Voor een plaatsing in geslotenheid wordt door de rechtbank een machtiging gesloten plaatsing afgegeven. De zitting hiervoor vindt plaats in de rechtbank of op locatie bij de JeugdzorgPlus-instelling. Hier zijn vanuit de keten aanwezig: de rechtbank, de gecertificeerde instelling en de jeugdrechtsadvocaat. Als een jeugdige eenmaal gesloten is geplaatst, vindt contact met de jeugdige plaats met de gecertificeerde instelling en de jeugdrechtsadvocaat op de locatie van de gesloten instelling.

De toegang tot JeugdzorgPlus is geregeld in de Jeugdwet. De voorziening JeugdzorgPlus wordt ingekocht door de

gemeente. De inkoop hiervan vindt plaats op basis van een opgestelde visie over JeugdzorgPlus. Het betrekken van de jeugdrechtsketen is hierbij van belang omdat deze partijen moeten werken met de visie van de gemeente op de gesloten jeugdzorg. De gemeenten willen dan ook bij de ontwikkeling van de visie voor JeugdzorgPlus vanaf 2023 met in ieder geval de gecertificeerde instellingen en de raad voor de kindbescherming afstemming zoeken zodat er een gedragen visie is.

De Jeugd en Gezinsbeschermers (DJGB) - dit is de GI die de meeste meldingen doet voor JeugdzorgPlus in Noord-Holland-Noord - is van mening dat er sprake is van een goede ontwikkeling in de regio Noord-Holland-Noord. Zij ziet dat de jeugdigen die een gesloten machtiging krijgen veel meer zelf keuzes kunnen maken voor hun zorg in plaats van het opleggen van zorg. Tegelijkertijd ziet zij dat er voor sommige jeugdigen meer geslotenheid nodig is omdat je ze wilt beschermen voor bijvoorbeeld drugshandel of loverboy-problematiek. De DJGB geeft mee aan de gemeenten dat er voor sommige jongeren altijd een vorm van gesloten jeugdzorg nodig zal blijven om deze groep jeugdigen voldoende te beschermen.

Kleinschaligheid / thuis nabij

Op basis van wetenschappelijk onderzoek en praktijkkennis is samen met JeugdzorgPlus-instellingen in Nederland de volgende definitie van kleinschalige voorzieningen vastgesteld:

‘Een kleinschalige voorziening is een 24/7- verblijf binnen een gesloten of open residentiële jeugdzorg-instelling, op een instellingsterrein of in een woonwijk, van maximaal zes - en bij voorkeur vier - jongeren tussen de 8 en 23 jaar, in een huiselijke setting door een vast team van begeleiders, met een minimum ratio op de groep van 1 op 4, waarbij een intensieve, individuele behandeling en/of begeleiding op maat - en zolang als nodig - wordt gegeven, met perspectief op wonen, zorg en onderwijs/arbeid tijdens verblijf en/of daarna’.

Een gesloten plaatsing in zijn traditionele vorm (instellingsterrein, grote groepen van 11-12 jeugdigen met complexe problematiek, hoge repressie op veiligheid en inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen) kan traumatiserend zijn: jongeren zitten met veel andere kwetsbare jongeren in de groep, hun autonomie wordt soms meer dan noodzakelijk beperkt, er vindt soms geen of weinig behandeling plaats en hun schoolloopbaan

wordt niet altijd voldoende gestimuleerd (waardoor jongeren onderwijsachterstanden oplopen). Ook overbelasting bij medewerkers - o.a. door snelle personeelwisselingen, de complexiteit en diversiteit aan problematiek bij jongeren, een hoge werk- en regeldruk en het tekort aan ervaren professionals - wordt genoemd als knelpunt in JeugdzorgPlus-instellingen¹.

In kleinschalige voorzieningen is meer ruimte voor individuele, integrale, specialistische aanpak die berust op maatwerk, met veel aandacht, contact en zorg voor de jongeren. Een kleinschalige groep zou meer mogelijkheden bieden voor een veilig leefklimaat, individuele aandacht, rust en continuïteit en biedt daardoor meer mogelijkheid om nieuwe hechtingsrelaties aan te gaan en de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te verminderen².

Ervaringen van jongeren kleinschalige voorziening

Groepsgrootte en sfeer (4-6 jongeren): Jeugdigen gebruiken in dit verband termen als rustig, fijn en aandacht, als een plek met minder stress en minder spanningen dan in grote groepen, waar ze mentaal tot rust kunnen komen omdat er minder incidenten, chaos en ruis is.

¹ Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ-2019), actieplan ‘de best passende zorg voor kwetsbare kinderen’.

² Van onhandelbaar naar behandelbaar - een onderzoek naar ‘lastige’ jongeren in de JZPlus i.o.v. VWS en Hogeschool Leiden

Groepsgrootte in combinatie met een klein aantal begeleiders (1 op 4): het heeft een positief effect op de aandacht, de jongeren hebben het gevoel dat ze gezien worden, een vast aantal gezichten zorgt voor meer contact, vertrouwen en een makkelijkere relatie-opbouw, begeleiding kan sneller adequaat reageren en op tijd steun bieden als het niet gaat met de jongere.

Thuis nabij

In maart 2019 is een gezamenlijk actieplan opgesteld 'de best passende zorg voor kwetsbare jongeren'. Dit plan is opgesteld door de brancheorganisaties Jeugdzorg NL, GGZ NL, VOBC en VGN, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ), de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, het Nederlands Jeugd Instituut (NJI), beroepsorganisaties NIP, NVvP, NVO, BPSW en het ministerie van VWS. Een van de pijlers in dit plan is 'zo thuis mogelijk'.

In het plan wordt beschreven dat voor elke jongere maatwerk nodig is. Onderdeel van de individuele maatwerkaanpak is een centrale rol voor de ouders / het gezin en de omgeving (het systeem) van de jeugdige. Ouders zijn onderdeel van de probleemanalyse en de behandeling en daarmee dus ook een voorwaarde voor

het kunnen slagen. Op basis hiervan is het nodig dat de in te zetten hulp binnen de eigen thuisomgeving kan worden georganiseerd. Ook voor JeugdzorgPlus geldt in ieder geval dat dit op bereisbare afstand en het liefst zo dichtbij mogelijk moet worden gerealiseerd. Professionals hebben de verantwoordelijkheid om ouders zo veel mogelijk te betrekken bij de zorg voor hun kind.

Een zeer belangrijk aandachtspunt is het onderwijs. Onderwijs biedt jongeren een perspectief. Als het aantal jongeren in de gesloten jeugdhulp wordt teruggedrongen en als ze zo veel mogelijk thuis opgroeien, betekent dat ook dat onderwijs zo gewoon mogelijk wordt ingericht. Voor jongeren die wel in de gesloten jeugdhulp verblijven, moet onderwijs worden geboden en is verbinding met de school van herkomst het belangrijkste instrument om het thuis nabij mogelijk te maken, tijdens en na geslotenheid.

Naast de ouders is er in het leven van een jeugdige een grotere sociale context wat pleit voor hulp dichtbij huis: vrienden, sociaal netwerk, (sport)clubs kunnen in stand blijven als de hulp dichtbij huis wordt georganiseerd.

Financiële haalbaarheid

Aan kleinschalige woonvormen zijn hogere zorgkosten

verbonden dan grootschalige voorzieningen. Daarom wordt ook gekeken naar alternatieven zoals geschakelde groepen of toch meer dan zes jongeren per groep. Er zullen creatieve oplossingen moeten worden bedacht om kleinschalige voorzieningen ook financieel haalbaar te maken (bijvoorbeeld het delen van specifieke expertise zoals de klinisch behandelaar over verschillende locaties). Daarnaast neemt het aantal jeugdigen in de Jeugdzorg-Plus snel af waardoor het aantal jeugdigen bij verdeling over drie regio's nog lager wordt.

Wisselende begeleiders

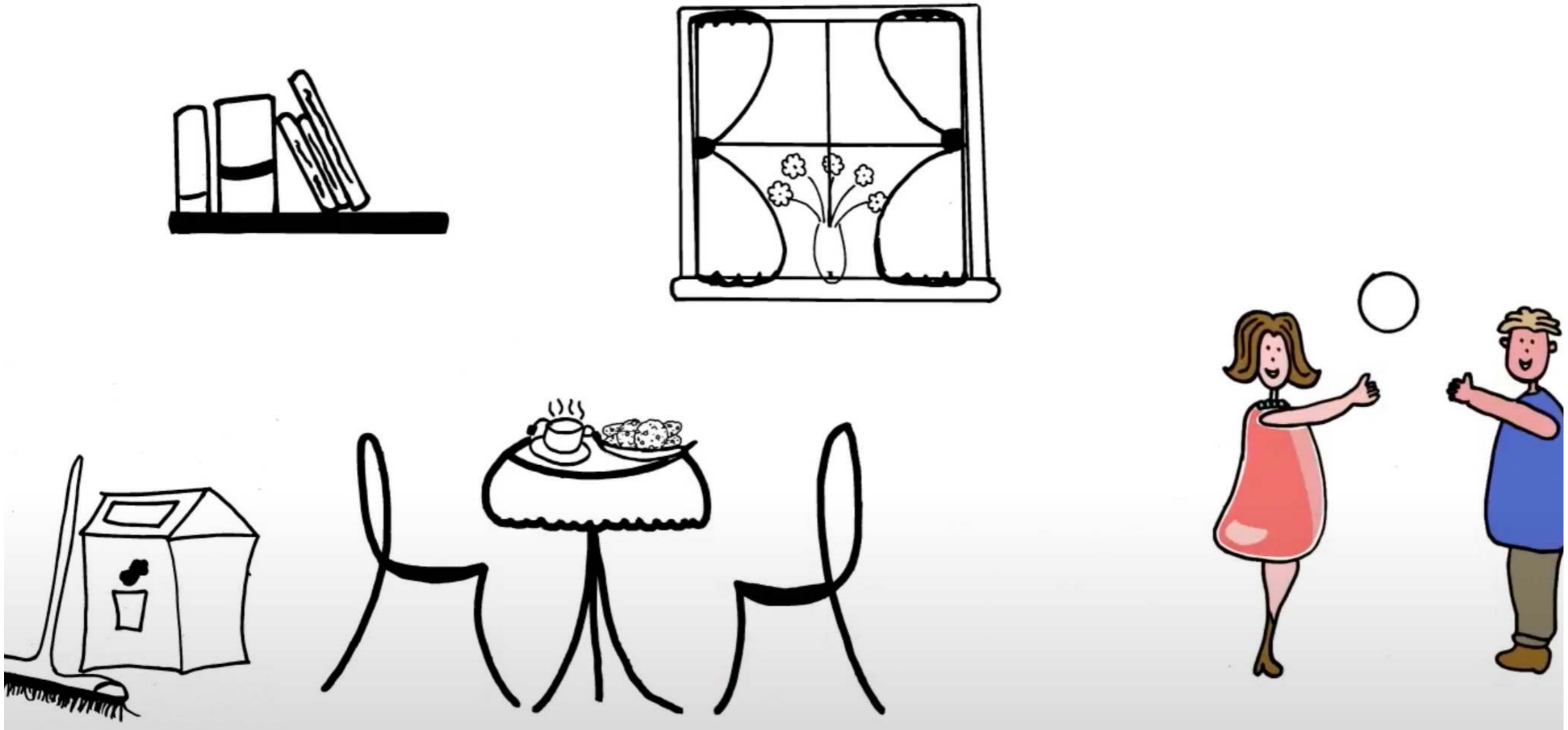
Ook in kleinschalige voorzieningen blijkt veel wisseling in begeleiding te zijn (hoge werkdruk, te kort in gekwalificeerd personeel). Dit ondermijnt de stabiliteit en rust voor jongeren. Ondersteuning en coaching aan professionals is hierbij van belang voor behoud van personeel en 'gezond' werken.

Uitwerking van onderwijs en dagprogramma

De organisatie en financiering voor de realisatie van onderwijs heeft nog de nodige aandacht. Het ministerie van OCW financiert het onderwijs wanneer er sprake is van een machtiging gesloten jeugdhulp.

Speciaal onderwijs is verantwoordelijk voor de uitvoering in de JeugdzorgPlus-voorziening. Het ministerie van OCW financiert echter pas vanaf veertig plekken op één locatie. Dit past niet bij kleinschalig wonen en is een dilemma in de uitvoering. Nog een dilemma is dat - zodra de jeugdige zonder machtiging gesloten jeugdhulp uitstroomt - de samenwerkingsverbanden (SWV) van het onderwijs verantwoordelijk zijn voor het traject onderwijs en de financiering. Dat kan zorgen voor een knip in het onderwijs-ontwikkeltraject van de jeugdige. Willen we een doorlopende leer- en ontwikkelijn organiseren, dan moeten verschillende financieringsstromen en verantwoordelijkheden van organisaties (OCW, gemeenten, SWV, speciaal onderwijs en jeugdhulp) goed belegd zijn en op elkaar afgestemd.

Animatie leefklimaat Wonen, bron: Residentiële jeugdzorg, hogeschool Leiden

Intern leefklimaat

Onder leefklimaat in de JeugdzorgPlus verstaan we: 'Het geheel van omstandigheden waarin men moet leven. Het scheppen en in stand houden van een leefmilieu waarin de jeugdige zich kan handhaven'. Hiervoor zijn de volgende factoren van belang¹:

- Ondersteuning/verbondenheid (in hoeverre jeugdigen vinden dat ze begeleid worden door de medewerkers, commitment tussen de jeugdige en de begeleider).
- Groei (in hoeverre jeugdigen hun verblijf als nuttig ervaren en perspectief hebben op de toekomst).

- Repressie (of jeugdigen de regels streng vinden, de mate van controle door de begeleiding, jeugdigen een zinvol programma doorlopen en zich niet vervelen)
- Sfeer (of jeugdigen de sfeer prettig en als veilig ervaren).

Voorwaarde voor behandeling binnen een JeugdzorgPlus-voorziening is dat het leefklimaat structuur biedt, veilig is, begrenzend en vertrouwd. Dan pas is de jeugdige ontvankelijk voor methodisch werken en individuele behandeling. Regels en afspraken dienen autonomie-ondersteunend te zijn.

Vrijheidsbeperkende maatregelen (Jeugdwet 6.3.1)

In de gesloten jeugdzorg kan men vrijheidsbeperkende maatregelen toepassen (ten einde doelen te bereiken of veiligheid van de jeugdige te borgen). Ten aanzien van (met een machtiging opgenomen) jeugdigen kunnen de volgende maatregelen worden toegepast:

- a. het verbod zich op te houden op in het hulpverleningsplan aangegeven plaatsen en zo nodig de tijdstippen waarop dat verbod geldt;
- b. tijdelijke plaatsing in afzondering;
- c. tijdelijke overplaatsing binnen de gesloten accommodatie of naar een andere gesloten

accommodatie;

d. het vastpakken en vasthouden.

De jeugdhulpaanbieder meldt de toepassing van de maatregel aan de gecertificeerde instelling die de gezinsvoogdij uitoefent alsmede aan de ouders indien de jeugdige niet onder toezicht is gesteld.

Onderzoek inspectie naar vrijheidsbeperkende maatregelen

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft in 2019 een inventariserend onderzoek uitgevoerd bij veertien JeugdzorgPlus-locaties. De inspectie onderzocht hoe deze instellingen invulling geven aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen op de gesloten groepen. Daarbij keek de inspectie naar de positieve ontwikkelingen: Wat gaat goed? Zijn er goede voorbeelden? Maar ook: wat kan nog beter en waardoor lukt het nog niet? De inspectie zag tijdens het onderzoek dat alle instellingen werken aan een leefklimaat dat meer op de ontwikkeling van jeugdigen gericht is en waarin jeugdigen minder vrijheidsbeperkende maatregelen krijgen opgelegd. De acties zijn vrijwel altijd gericht op een cultuurverandering binnen de organisatie en maatwerk in de benadering van de jeugdigen. Daarbij

moeten professionals steeds zoeken naar het evenwicht tussen het bieden van veiligheid aan jeugdigen en het geven van ruimte om te ontwikkelen. Klik hier voor een [factsheet over terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen](#).

Dwang en drang

Jeugdigen hebben behoefte aan structuur en veiligheid door begrenzing van gedrag, zonder te straffen. Regels zijn vooraf duidelijk gemaakt. Consequenties van gedrag zijn tijdelijk, onmiddellijk, proportioneel, uitvoerbaar en zijn niet schadelijk. Het dient om het gedrag te begrenzen. Dwang en drang moet zoveel mogelijk worden vermeden. Dwang leidt tot een slechtere behandeluitkomst en behandelmotivatie. Het levert trauma op en frustreert de basisbehoefte van een kind. Het contact met de begeleiding neemt af (de verbondenheid) en straffen beperkt de autonomie van het kind. Het zorgt ervoor dat de jeugdige meer afwijzing en pijn ervaart. Als het kind de pijn niet meer aan kan, volgt vaak extreem gedrag dat zich naar de omgeving of op zichzelf richt.²

Open leefklimaat

Binnen een open leefklimaat ervaren jeugdigen eigen verantwoordelijkheid, gelijkwaardige communicatie, ze

kunnen elkaar aanspreken op gedrag vanuit een opbouwende invalshoek, het nastreven van individuele groei, respect hebben voor elkaar en experimenteeruimte voor de jongeren. Een open leefklimaat draagt bij aan een hogere behandelmotivatie, een positief behandelresultaat, meer empathie, geloof van intern leiderschap, afname van agressiviteit en meer emotionele stabiliteit bij jeugdigen.³

Shared decision making

De zelfdeterminatie-methode van Ryan & Deci zegt: het is belangrijk dat beslissingen over de behandeling samen worden genomen. Dat bevordert de intrinsieke behandelmotivatie, het vertrouwen en de persoonsvorming bij de jeugdige.

² Leefklimaat! Peer van der Helm, 2020 - Zelfdeterminatiemethode Ryan & Deci, Anglin 2014

³ Group Climate Instrument , Hogeschool Leiden, 2016

Veiligheid

Bij 'veiligheid binnen JeugdzorgPlus' zijn de volgende partijen direct betrokken: de JeugdzorgPlus-instelling, de politie en de lokale ambtenaar openbare orde en veiligheid (OOV). Ook kan de contractmanager JeugdzorgPlus betrokken zijn. De betrokken partijen komen periodiek bijeen om met elkaar te spreken over zaken als vermissingen, incidenten die eventueel hebben plaatsgevonden en de samenwerking onderling. Informatie wordt uitgewisseld en er worden eventueel afspraken gemaakt om processen te verbeteren. Het onderwerp Veiligheid is relevant zodra voorbereidingen worden getroffen om een JeugdzorgPlus-locatie te openen. Het hangt dus vooral samen met het aanwezig zijn van de locatie en de bewoners. Daarnaast kan het op ieder moment meer casus-specifiek worden, maar dit hoeft niet.

Dit is afhankelijk van de redenen en gedragingen van een jongere. Loopt een jeugdige bijvoorbeeld weg, dan wordt het onderwerp op dat moment relevant in het traject. Maar zodra de jongere weer terug is in de instelling, kan de relevantie van het onderwerp afnemen.

De jeugdigen in JeugdzorgPlus verblijven in een instelling op basis van een rechtelijke machtiging, maar zij kunnen hier wel weg. Dit kan op afspraak, bijvoorbeeld om naar school te gaan. Zij kunnen echter ook weglopen. In het laatste geval is de instelling verplicht dit te melden bij de politie. Ook kan het zo zijn dat er een gevaar bestaat voor de jeugdige zelf of mogelijk voor de omgeving.

Door periodiek met elkaar in overleg te gaan, houden partijen elkaar op de hoogte van de situatie en eventuele knelpunten. Tussentijds wordt het contact goed onderhouden. Indien er een incident plaatsvindt - dat mogelijk gevolgen kan hebben voor de openbare orde - zal de JeugdzorgPlus-locatie in contact treden met de lokale ambtenaar OOV, zodat ook de burgemeester geïnformeerd kan worden. In voorkomende gevallen kan de burgemeester verantwoording afleggen aan de raad over het daarbij gevoerde OOV-beleid.

Onderwijs in JeugdzorgPlus

Een aanbieder van JeugdzorgPlus is zelf verantwoordelijk voor het kunnen bieden van onderwijs in geslotenheid. Het onderwijs zelf wordt veelal geboden door een VSO-school (voortgezet speciaal onderwijs). Afspraken over de inzet van VSO/onderwijsmiddelen worden gemaakt tussen de JeugdzorgPlus-aanbieder, de gemeenten en betrokken samenwerkingsverbanden. Voor de regio Noord-Holland-Noord gelden vier samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs: Noord-Kennemerland, Midden-Kennemerland, West-Friesland en Kop van Noord-Holland.

Elke jeugdige heeft recht op onderwijs, ook als zij moeten verblijven in een gesloten jeugdinstelling. Ten tijde van de opname in geslotenheid moet de JeugdzorgPlus-aanbieder ervoor zorgen dat de jeugdigen die daar verblijven een dagprogramma krijgen waar onderwijs een deel van is.

Onderwijs na geslotenheid

Na de periode van geslotenheid moeten jeugdigen ook onderwijs krijgen. Dit is afhankelijk van de vorm van zorg die zij na de gesloten periode ontvangen. Wordt een jeugdige daarna geplaatst in een open residentiële voorziening, dan wordt vanuit daar ook het onderwijs

opgestart. Als een jeugdige terug naar het eigen gezin gaat, is het in principe de bedoeling dat een jeugdige ook weer terug kan naar de school waar hij/zij zat voor de periode van geslotenheid.

In de praktijk blijken hier behoorlijk veel obstakels te liggen. Niet zelden gaat een jeugdige al niet meer naar school voor hij/zij in geslotenheid wordt geplaatst. Of wil de school de jeugdige na de periode van geslotenheid niet terugnemen. Ook het bieden van het juiste niveau van onderwijs is vanwege de diversiteit van niveaus in de gesloten periode een grote uitdaging.

Pilot onderwijs

Naar aanleiding van de aanbesteding in 2018 is een pilot opgestart tussen de huidige JeugdzorgPlus-aanbieder, de samenwerkingsverbanden, Stichting Ronduit (VSO) en de gemeenten. In deze pilot wordt goed duidelijk welke uitdagingen moeten worden opgepakt om onderwijs in geslotenheid - en direct daarna - goed vorm te kunnen geven. Er wordt ingezet op het ontwikkelen van individuele, integrale onderwijs-zorgtrajecten voor jongeren die uitstromen vanuit de fase van geslotenheid naar de open fase. Waarbij zo thuis nabij als mogelijk onderwijs (of dagbesteding/arbeid) en zorg ingezet wordt.

De pilot is in september 2020 aangemerkt door de 'Expertgroep onderwijs bij kleinschalige onderwijsvoorzieningen OCW/VWS' als één van de drie experimenteer-regio's voor ontwikkelingen van onderwijs bij kleinschalige JeugdzorgPlus. Het ministerie van VWS bekostigt hiervoor een kwartiermaker. Er is afstemming met de 'Directie Kansengelijkheid en Onderwijsondersteuning' van OCW, er wordt deelgenomen aan bijeenkomsten van een expertgroep en deelgenomen aan overleggen van de inspecties OCW en VWS over ontwikkelruimte en stelsel-aanpassingen.

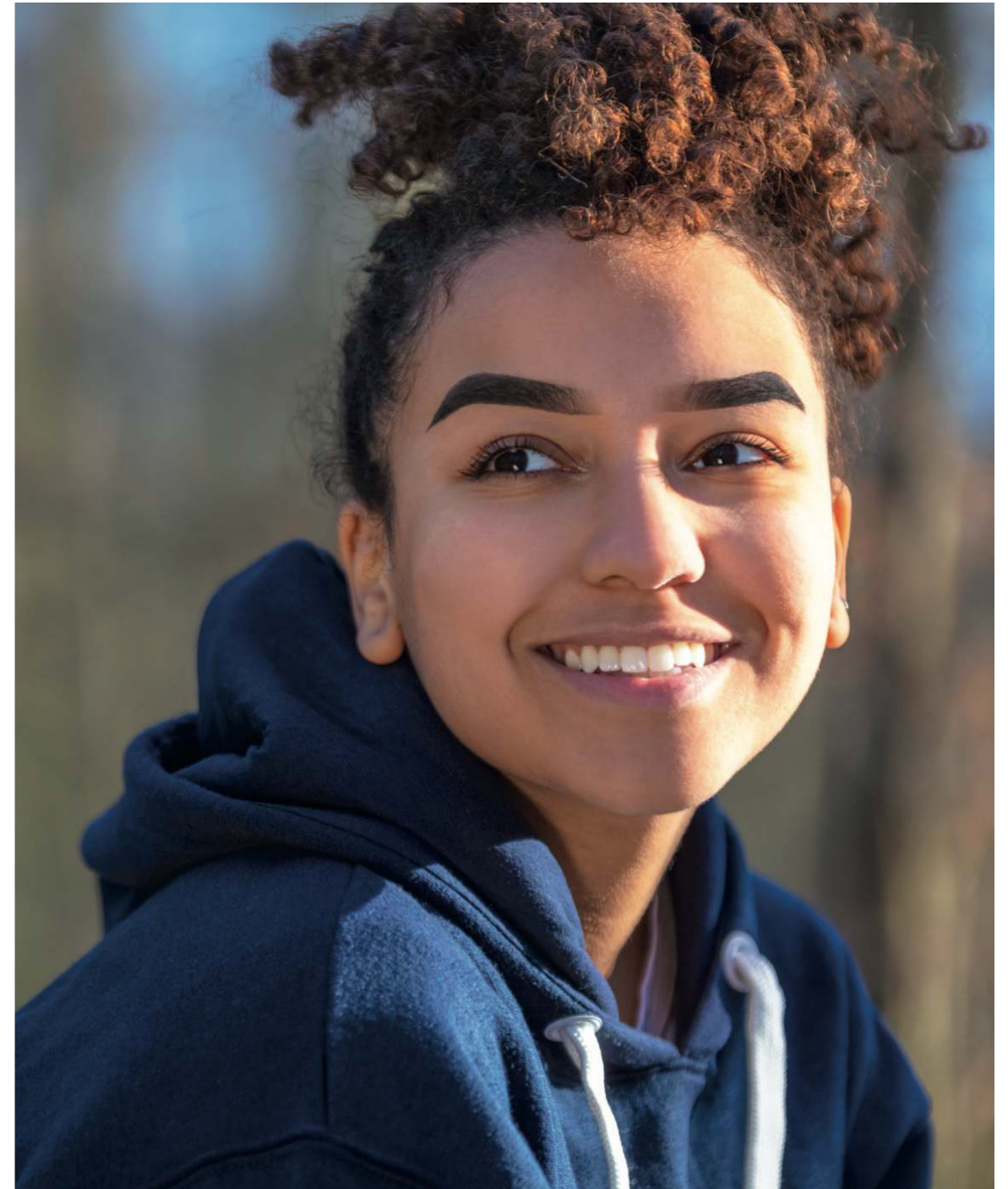
Maatschappelijk herstel

Onderwijs, arbeid en/of dagbesteding zijn belangrijke pijlers voor het herstel en de verdere ontwikkeling en participatie van de jongere in de samenleving. Normaliseren, erbij horen, betekenis geven en werken aan eigen ontwikkeling is een voorwaarde voor maatschappelijk herstel. De afstemming tussen onderwijs en zorg in de fase tijdens en na geslotenheid is van essentieel belang voor het welslagen hiervan.

Financiering

De financiering van onderwijs in geslotenheid vindt plaats vanuit het ministerie van OCW gebaseerd op het aantal

plaatsen dat bezet is in de JeugdzorgPlus-locatie. Daarmee is de belangrijkste pijler bij het kunnen uitvoeren van onderwijs in geslotenheid, belegd bij het ministerie van OCW.

Kwaliteit

De term 'Kwaliteit van zorg' gaat over de concrete zorg en de kenmerken daarvan. De zorg is veilig, effectief (goed resultaat) en doelmatig (niet te duur). De zorg is cliëntgericht: men krijgt de zorg op het juiste moment en de zorg sluit aan bij wat er nodig is. Kwaliteit is in basis bedoeld om te voldoen aan de verwachtingen van de cliënt bij het leveren van diensten. Een kwaliteitssysteem helpt de organisatie de zorg te leveren zoals afgesproken en om te verbeteren waar nodig, om op die manier te zorgen dat het kwaliteitsniveau constant verbetert.

Gesloten jeugdhulp mag alleen worden uitgevoerd door geregistreerde gesloten jeugdhulpaanbieders. Zij zijn geregistreerd bij het Ministerie van VWS en moeten voldoen aan voorwaarden: zij leveren verantwoorde kwalitatieve zorg. En er werken jeugdhulpprofessionals die zijn ingeschreven in het BIG-register (www.bigregister.nl) of in het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ - www.skjeugd.nl).

Dit betekent dat zij werken volgens professionele gedrags- en beroepsregels. Er zijn normen vastgelegd in de beroepscode, vakinhoudelijke richtlijnen en veldnormen. Hiernaast kan in deze registers iedereen controleren of een hulpverlener de juiste diploma's heeft om zijn beroep uit te

oefenen. Werknemers in de jeugdzorg moeten zich steeds bijscholen om hun registratie te behouden.

Inspecties

Verschillende inspecties werken samen om de kwaliteit van de JeugdzorgPlus te bewaken zoals de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie van het Onderwijs.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) bewaakt de kwaliteit van zorg. Zij houdt onder andere toezicht op de kwaliteit en veiligheid van de zorg en jeugdhulp in Nederland. Het toezicht van IGJ wordt uitgevoerd aan de hand van het 'Toetsingskader verantwoorde hulp voor jeugd'. Het toetsingskader is gebaseerd op wet- en regelgeving, de kwaliteitskaders uit het veld en de richtlijnen van professionals voor verantwoorde jeugdhulp. Het belang van het kind staat centraal. Het toetsingskader bestaat uit vijf thema's: uitvoering hulp, veiligheid, leefklimaat, cliëntenpositie en bestuurlijke organisatie. Elk thema is uitgewerkt in een aantal criteria en verwachtingen. Het toetsingskader kunt u [hier nalezen](#) op de website van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

De inspectie voert (aangekondigd en onaangekondigd) onderzoek uit op de locatie van de JeugdzorgPlus. Zij zien cliënt- en personeelsdossiers in. Zij voeren gesprekken met de bestuurder, manager, hulpverleners en jeugdigen die er verblijven. Aan het eind van het bezoek wordt een eerste indruk besproken met de instelling. Na zes weken volgt een eerste conceptrapport waarop een instelling op kan reageren. Na vervolgens vier weken volgt het definitieve rapport. Het rapport wordt gepubliceerd op de website van de inspectie. Elke instelling levert tevens elk jaar een jaarrapportage aan de inspectie.

De inspectie kan allerlei maatregelen treffen zoals een aanwijzing, verscherpt toezicht maar ook sluiting van een locatie. Naast toezicht op de jeugdhulp kunnen professionals en burgers ook misstanden en klachten melden, maar vindt ook de aanmelding als nieuwe (gesloten) jeugdhulpaanbieder plaats om geregistreerd te kunnen worden.

De Inspectie van het Onderwijs heeft als missie: effectief toezicht voor beter onderwijs. Elk kind heeft recht op goed onderwijs, ook in een JeugdzorgPlus-instelling. Binnen de gesloten jeugdhulp wordt het onderwijs verzorgd door het speciaal, voortgezet onderwijs. Jeugdigen en ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat het onderwijs goed is.

De Inspectie van het Onderwijs onderzoekt of het onderwijs van voldoende kwaliteit is. Of scholen en opleidingen voldoen aan de wet- en regelgeving en of ze hun financiën op orde hebben. De onderwijsbesturen zijn hiervoor verantwoordelijk en daarom begint en eindigt het toezicht bij hen. Eenmaal in de vier jaar vindt er een uitgebreid onderzoek plaats. Tijdens het onderzoek wordt het onderwijsproces, het schoolklimaat, de onderwijsresultaten, de kwaliteitszorg en ambitie onderzocht. Meer informatie kunt u lezen op onderwijsinspectie.nl.

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Governance

Gemeenten hebben taken die vragen om samenwerking met andere gemeenten. De 'norm voor goed opdrachtgeverschap' houdt in dat gemeenten samen vorm geven aan ambitiedoelstellingen en visievorming.

Regionale en bovenregionale samenwerking is bijvoorbeeld van belang als het gaat om de transformatie van het zorglandschap, administratieve lastenvermindering en de beschikbaarheid van jeugdhulp. In dit geval: JeugdzorgPlus.

Met de 'norm voor goed opdrachtgeverschap' maken gemeenten afspraken en leggen deze samenwerking duurzaam vast. De afspraken in het kader van de 'norm voor goed opdrachtgeverschap' geven daarmee op langere termijn richting aan wat een jeugdhulpregio samen doet en hoe dit lokaal en bovenregionaal is verbonden.

Wat moet er georganiseerd worden rondom de jeugdige en welke samenwerkingsafspraken zijn er voor nodig om het systeem goed te organiseren? Dit onderwerp speelt een rol bij het vormen van de beleidsdoelstellingen/visie, het opstellen van de contracten en de daarop volgende periode na contractering (gezamenlijk

contractmanagement en de samenwerking met andere gemeenten). Het is van belang om als gemeente afspraken te maken met andere gemeenten/regio's over de invulling van de visie en doelstellingen, maar ook over de wijze waarop gemeenten/regio's met elkaar samenwerken en waar de grenzen liggen. Bij dit proces zijn niet alleen gemeenten betrokken, maar ook verwijzers en andere partijen in de keten zoals het onderwijs, de rechtbank en de gecertificeerde instelling.

Bij JeugdzorgPlus is het haast onmogelijk om geen samenwerking te zoeken met andere gemeenten. Het betreft een speciale doelgroep waarvoor samenwerking en het doelmatig inrichten van het systeem op grotere schaal nodig is. Er ligt voor alle gemeenten samen de taak om te voorkomen dat JeugdzorgPlus nodig is, maar ook de doelstelling om ervoor te zorgen dat JeugdzorgPlus in de huidige vorm (gesloten jeugdzorg) wordt afgebouwd.

Financiën

Bij de verwerving van de JeugdzorgPlus is - naast de inhoudelijke aspecten - ook de financiële kant met daarbij de financiële risico's een belangrijk aandachtspunt. Niet alleen de hoogte van het tarief, maar ook de manier van bekostigen is daarbij belangrijk.

In een verwervingsproces zal vanuit financiën meegedacht moeten worden over de financieringsystematiek. In de verwerving kan ervoor gekozen worden om iedere aanbieder zelf een tariefvoorstel te laten doen of er wordt door de gemeenten een vast tarief meegegeven. De beoordeling van de tarieven van de aanbieders of het

bepalen van het gemeentelijk tarief wordt ook vanuit financiën gedaan.

Bij de bepaling van het tarief is het uitgangspunt dat dit een kostendekkend tarief moet zijn. Dit tarief is afhankelijk van de manier waarop de zorg is georganiseerd en hoe de

financiering is afgesproken. Het tarief van de JeugdzorgPlus kan per aanbieder en landsdeel verschillend zijn. Dit is namelijk afhankelijk van de manier waarop ondersteuning en behandeling georganiseerd is. Voor de levering van onderwijs zijn wel landelijke financieringsafspraken.

In het tarief zijn in ieder geval de volgende kosten meegenomen (als indicatie en niet limitatief):

- Vaste kosten
 - Vaste personeelskosten (Vaak circa 65% van het tarief.)
 - Huisvestingskosten (Kosten van de locatie.)
 - Verzorgingskosten (Eten/ drinken en overige kosten voor verzorging.)
 - Overhead (Organisatiekosten die nodig zijn.)
 - Risico-opslag
- Variabele kosten
 - Overige (Zoals beveiligd vervoer.)
 - Innovatie (Niet per cliënt, maar als totaal. Vaak als percentage van het tarief.)

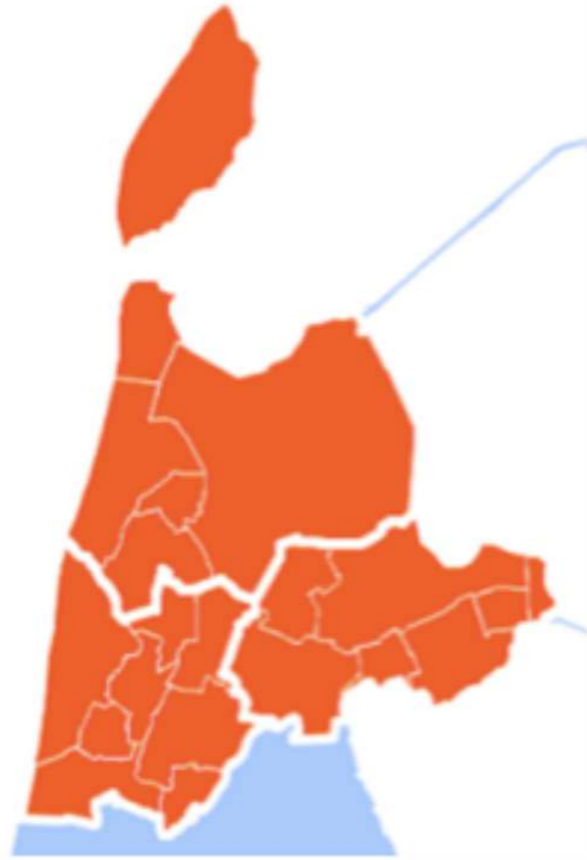
Aan de hand van bovenstaand overzicht is te zien dat er sprake is van vaste en variabele kosten. En dat daardoor inhoudelijke keuzes over groepsgrootte ook gevolgen

hebben voor de tarieven en de totale kosten voor gemeenten. Naast deze kosten zijn er - na de periode van geslotenheid - kosten voor onderwijs waarvoor landelijke financieringsafspraken zijn vastgesteld

Transformatie nodig

De wens om steeds minder jongeren in geslotenheid te behandelen - en het traject om daar te komen - zorgt ervoor dat er een transformatie nodig is. Op zowel de inhoudelijke behandeling als op de locaties waarop behandelingen gegeven worden. Deze transformatie zal op termijn leiden tot een betere en wellicht goedkopere zorg.

Om daar te kunnen komen is een investering nodig die ook zijn plek moet krijgen in de tarieven en financieringssystematiek. Dat vraagt aan de voorkant bij de verwerving gedegen keuzes, maar vraagt ook tijdens de uitvoering van het contract een gedegen monitoring. Bij de uiteindelijke contractafsluiting worden hier afspraken over gemaakt.

doel is dat in 2030 geen JeugdzorgPlus meer nodig is. Om dat doel te bereiken is reeds een ontwikkeling gestart waarin gestuurd wordt op kleinschalige opvang, behandeling zo veel mogelijk in de eigen regio, ambulantisering, individuele onderwijszorg-trajecten zo nabij als mogelijk etcetera. Deze ontwikkeling heeft succes en de wens is dan ook om deze voort te zetten.

Om tot een goede verwerving te komen dient een aantal keuzes te worden gemaakt c.q. vragen te worden beantwoord. Allereerst is een heldere strategie/ inkoopvisie noodzakelijk. Om te komen tot een gedragen strategie worden gemeenteraden en ketenpartners uitgebreid geïnformeerd en betrokken. In november 2021 dient een door de gemeenteraden vastgestelde visie op JeugdzorgPlus gereed te zijn.

Aanbesteden of subsidiëren?

Er moet een keuze worden gemaakt op welke wijze de verwerving zal worden ingevuld. In de Jeugdwet is nergens opgenomen hoe gemeenten voorzieningen moeten organiseren. Met andere woorden: nergens in de wet is opgenomen dat gemeenten JeugdzorgPlus bijvoorbeeld (Europees) moeten aanbesteden.

Verwerving JeugdzorgPlus

De huidige overeenkomst JeugdzorgPlus met Horizon eindigt op 4 februari 2023. Uiterlijk per 1 februari 2023 moet een nieuwe overeenkomst ingaan en dus een verwervingstraject zijn afgerond. Er is besloten regionaal samen te werken, met behoud van regionale afstemming en de mogelijkheid een eigen invulling te geven aan de verwerving.

Uitgangspunten daarbij zijn dat het gaat om een relatief kleine groep (dertien jongeren in maart 2021) en dat het

Dit maakt dat gemeenten in principe vrij zijn om:

1. De voorzieningen zelf te organiseren.
2. De voorzieningen te subsidiëren.
3. De voorzieningen aan te besteden.
4. De voorzieningen in te kopen in een 'open systeem van afspraken' (open house).

JeugdzorgPlus leent zich moeilijk voor inkoop via het bij punt 4 genoemde model, omdat een duidelijke selectie voor een bepaalde aanbieder gemaakt moet worden. Ook is het bij punt 1 genoemde model minder passend. Dat betekent dat gekozen dient te worden uit subsidiëren of aanbesteden.

Tijdpad

De volgende stappen moeten genomen worden om de verwerving tijdig af te kunnen ronden:

Nu-september 2021

Vorbereiden visiedocument met de opgehaald input van gemeenteraden, adviesraden en ketenpartners.

Vanaf september 2021

Visiedocument gereed en in de route van bestuurlijke besluitvorming brengen.

Vanaf november 2021

Na besluitvorming op de visie in de achttien gemeenteraden: concretiseren van de inkoopvisie en de doelen/randvoorwaarden vaststellen en vastleggen in een inkoopstrategie. Hierbij wordt de markt/de ketenpartners om input gevraagd.

Maart 2022 - oktober 2022

Het doorlopen van een inkooptraject of subsidietender.

Oktober 2022

Gunning en implementatie.

Februari 2023

Start van de opdracht.